
Pozměňovací návrh

**poslankyň a poslanců Aleny Gajdůškové, Kateřiny Valachové,
Aleše Juchelky a Heleny Válkové**

**k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb.,
o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, a další
související zákony**

(sněmovní tisk č. 911)

I. V části sedmé, změna zákona o zvláštních řízeních soudních, čl. VIII, se doplňuje nový bod 9, který zní:

„1. V § 469 se na konci odst. 1 doplňuje věta „Pro řízení podle § 466 písm. b) až e) jmenuje soud opatrovníkem též advokáta.“

Odůvodnění

K části sedmé, čl. VIII, změna zákona o zvláštních řízeních soudních

K bodu I (§ 469)

Navrhuje se posílení práv dítěte v řízeních uvedených v § 466 písm. b) až e) tím, že mu bude pro tyto případy ustanoven vedle orgánu sociálně-právní ochrany (OSPOD) opatrovníkem i advokát. Navrhovaná změna je plně v souladu s mezinárodní Úmluvou o právech dítěte. Podle Úmluvy musí být zájem dítěte předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány.

Při zastupování dítěte ze strany OSPOD dochází v některých případech ke střetu zájmů, protože tento orgán působí ve dvojím postavení: jako orgán, který prošetřuje výchovné prostředí dětí a podává objektivní zprávy soudu, a dále jako kolizní opatrovník, který dítě formálně zastupuje zejména v konfliktu mezi rodiči. Nadto zaměstnanci OSPOD nebývají právníci a obtížně se orientují ve stále obtížnějším občanském soudním řádu a zákonu o zvláštních řízeních soudních. Nikoli bezvýznamnou je i skutečnost personální nouze na OSPOD a poměrně značná fluktuace zaměstnanců.

Návrh změny je v souladu i se stanoviskem Ústavního soudu ČR, konkrétně nálezem sp. zn. I. ÚS 3304/13 ze dne 19.2.2014 v čl. 46, kde se kriticky upozorňuje na situaci, kdy je kumulována funkce opatrovníka hájícího (objektivně) nejlepší zájem dítěte a jeho právního zástupce. Před takovýmto slučováním funkcí ostatně varuje i Výbor ministrů Rady Evropy ve výše zmíněné Směrnici o justici vstřícné k dětem, v níž mimo jiné upozorňuje, že role opatrovníka a právního zástupce jsou rozdílné. Kolizní opatrovník má pomoci soudu definovat a chránit nejlepší zájem dítěte, kdežto právní zástupce má hájit názory a stanoviska dětí. Zájmy chráněné opatrovníkem na straně jedné a právním zástupcem na straně druhé tak nemusí být vždy shodné (viz § 105 Vysvětlující zprávy ke Směrnici o justici vstřícné k dětem). Přitom je třeba zdůraznit právě potřebu respektu k osobnosti a vlastnímu názoru dítěte, je-li již schopno si jej rozumně utvořit, neboť v závislosti na věku a vyspělosti nezletilého dítěte ho nelze vždy vyloučit z rozhodování o jeho záležitostech, byť by se jeho vlastní rozhodnutí třeba i neshodovala s těmi, který učinil jeho opatrovník - OSPOD, sledující jeho „objektivně“ nejlepší zájem. V neposlední řadě pak lze též poukázat na zpravidla rozdílnou kvalitu právního zastoupení poskytnutého opatrovníkem se specializací na ochranu zájmů dětí, ale bez právní kvalifikace, a právně kvalifikovanou osobou.

Navrhovaná změna je tedy ve shodě s výše uvedenými stanovisky Ústavního soudu ČR a Výboru ministrů Rady Evropy i Unie rodinných právníků, s cílem zajistit nezletilým dětem lepší ochranu jejich práv a oprávněných zájmů tím, že budou ve vybraných případech opatrovníckých řízení zastoupeny advokáty.

Platné znění příslušných ustanovení zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, s vyznačením navrhovaných změn

§ 469

Zastoupení

(1) Dítě je v řízení zastoupeno opatrovníkem, kterého soud pro řízení jmenuje. Opatrovníkem soud jmenuje zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí. **Pro řízení podle § 466 písm. b) až e) jmenuje soud opatrovníkem též advokáta.**

(2) Opatrovníkem nelze jmenovat orgán sociálně-právní ochrany dětí, který podal návrh na zahájení řízení.

(3) Ustanovení odstavce 1 neplatí pro řízení podle § 468 odst. 2. V těchto řízeních má nezletilý plnou procesní způsobilost.